

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 283/08-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. januára 2009 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť E. B., Česká republika, zastúpeného advokátom JUDr. R. Ž., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. Ex 816/01 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo E. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. Ex 816/01 p o r u š e n é n e b o l o .

2. Sťažnosti E. B. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. novembra 2007 doručená sťažnosť E. B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. R. Ž., ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenie práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Ex 816/01. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 283/08-13 z 18. septembra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť na ďalšie konanie.

2. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ je účastníkom exekučného konania na strane oprávneného, v ktorom okresný súd 22. októbra 2001 udelil poverenie na vykonanie exekúcie. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol: *„Som účastníkom konania v exekučnej veci č. j. Ex 816/01 vedenej na Okresnom súde v Poprade. Vec je riešená od roku 2001 a doposiaľ nie je právoplatne rozhodnutá.*

Prietahy a porušenie Ústavy SR vidím v rámci celého exekučného konania. Som toho názoru, že záležitosť nie je natoľko právne zložitá, aby ju bolo potrebné riešiť s odstupom vyše šiestich rokov.

Súdu som predložil všetky potrebné podklady nevyhnutné na rozhodnutie v merite veci.

Liknavým postupom súdu sa ocitám v dlhodobej právnej neistote a nemôžem reálne vymôcť svoj právny nárok. Postup súdu vo svojej podstate nahráva povinným, nakoľko sa oddiaľuje definitívne doriešenie veci právoplatným rozhodnutím o námietkach povinných, záležitosť sa komplikuje a časovo naťahuje. Celá záležitosť ma dlhodobo zaťažuje a som z nej nervózny. Ku dňu podania tejto sťažnosti som vynaložil nemalé

prostriedky na bránenie práva /cestovné výlohy, súdne poplatky, trovy advokáta a pod./ Nakoľko dlhodobo neviem vymôcť svoj finančný nárok trpím aj nedostatkom finančných prostriedkov. Som dlhodobo nezamestnaný a prostriedky na obživu som nútený si požičiavať od príbuzných a známych, čím sa len komplikuje moja životná situácia. Kvôli finančným problémom sa mi rozpadlo aj manželstvo. Dlhodobým neriešením celej veci trpí celková kvalita môjho života. S poukazom na uvedené požadujem aj nárok finančnej satisfakcie.

Celú záležitosť som sa viac razy pokúšal riešiť sťažnosťami adresovanými predsedovi Okresného súdu v Poprade - vid' príloha tejto sťažnosti.

Napriek vyššie uvedenému som dodnes vo veci nedosiahol nápravu.“

3. Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vylovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov, priznal mu finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk a náhradu trov konania vo výške, ktorú vyčíslil dodatočne.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k sťažnosti listom sp. zn. Spr. 538/2007 z 20. decembra 2007 vyjadril predseda okresného súdu a následne 5. decembra 2008 pod č. 6/ÚS/2008 predložil ústavnému súdu obsiahle písomné stanovisko k sťažnosti, v ktorom navrhol, aby ústavný súd sťažnosti nevyhovel. V stanovisku podrobne uviedol všetky úkony, ktoré vo veci vykonal okresný súd (ich správnosť ústavný súd overil v spise okresného súdu sp. zn. Er 3178/2001, pozn.), pričom zdôraznil, že „Počas obdobia od októbra 2001 do februára 2007 do exekučného spisu, ktorý vedie Okresný súd Poprad nebolo doručené žiadne podanie súdneho exekútora, oprávneného, či povinných, ktorým by sa mal okresný súd zaoberať. Celá exekučná vec prebiehala v tomto období len u súdneho exekútora JUDr. A. D. Prvým úkonom, ktorý súvisel s exekučným konaním bolo podanie G. Š. z 26. 2. 2007.“ (ide o povinnú v I. rade, pozn.).

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s vyjadrením okresného súdu a spisovým materiálom vo veci dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Jej prerokovanie na ústnom

pojednávání - vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva - ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03 a I. ÚS 135/07).

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Er 3178/2001 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, resp. práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05 a iné).

V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou už ústavný súd vyslovil, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon

rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04, III. ÚS 229/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných prietahov nevyníma. Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 dohovoru (obdobne III. ÚS 15/03 a III. ÚS 125/07).

1. Sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zo strany okresného súdu v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. Er 3187/2001.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, III. ÚS 125/07) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1.1 Ústavný súd už vo svojich viacerých rozhodnutiach zdôraznil, že požiadavku na rýchly a efektívny postup pri rozhodovaní v rámci konania týkajúceho sa núteného výkonu rozhodnutia je vzhľadom na jeho charakter a účel potrebné posudzovať ešte dôraznejšie ako v konaní „o práve samom“, ktoré mu predchádzalo (napr. III. ÚS 15/03 a III. ÚS 125/07). Nedôsledným a prietahmi sa vyznačujúcim postupom v tomto type

konania je priamo ohrozovaná vymožitelnosť už právoplatne priznaného práva oprávneného.

1.2 V danom prípade ústavný súd zistil, že posudzované exekučné konanie, ktoré začalo 5. októbra 2001 doručením návrhu oprávneného súdnemu exekútorovi trvá už viac ako 8 rokov a dosiaľ neskončilo žiadnym zo spôsobov upravených Exekučným poriadkom.

1.3 Ústavný súd zásadne konštatuje, že exekučné konanie spravidla treba považovať za konanie po právnej stránke, ako aj po faktickej (skutkovej) stránke za pomerne jednoduché. Je to dané tým, že o spore účastníkov exekučného konania bolo už právoplatne rozhodnuté vo veci samej exekučným titulom, ktorý je podkladom pre nariadenie exekúcie. Medzi účastníkmi exekučného konania už preto nemôže byť sporné, aké práva prináležia oprávnenému a aké záväzky má voči oprávnenému povinný. Zmyslom exekučného konania je nútená realizácia práv oprávneného, keďže povinný dobrovoľne nesplnil, resp. čiastočne nesplnil povinnosti uložené v právoplatnom exekučnom titule (I. ÚS 78/02).

1.4 Pri rozhodovaní o opodstatnenosti sťažnosti a po preskúmaní okolností prípadu s ohľadom na právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd napriek ustálenej judikatúre dospel k názoru, že dĺžka exekučného konania je ovplyvnená skutkovou zložitou veci, a to z dôvodu, že exekučné konanie začaté pôvodne v roku 2001 proti povinnému sa po jeho úmrtí a uskutočnenom dedičskom konaní vedie proti právnym nástupcom povinného.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd po preskúmaní exekučného spisu sp. zn. Er 3187/2001 konštatoval, že sťažovateľ svojím správaním nezapríčinil doterajšiu dĺžku konania. Zároveň však treba uviesť, že podstatnú časť doterajšieho konania, a to v období od októbra 2001 do januára 2007, sa vec nachádzala u súdneho exekútora, u ktorého sťažovateľ prietahy v konaní nenamietal a nevyužil ani právne prostriedky nápravy, ktoré mal k dispozícii podľa Exekučného poriadku. Podľa § 44 ods. 7 Exekučného poriadku a jeho dôvodovej správy zakotvením možnosti zmeny exekútora bola oprávnenému v exekučnom konaní priznaná ochrana proti nečinnosti súdneho exekútora. Sťažovateľ nepodal ani sťažnosť na postup exekútora podľa § 218a Exekučného poriadku Slovenskej

komore exekútorov. Sťažnosť predsedovi okresného súdu podal sťažovateľ až 1. júla 2007 a jej vybavenie urgoval 31. augusta 2007.

Ústavný súd poznamenáva, že výrazný podiel na doterajšej dĺžke konania majú povinní v exekučnom konaní, ktorí v ňom pravidelne využívali procesné prostriedky priznané im Občianskym súdnym poriadkom (ustanovenie právneho zástupcu, námietky proti exekúcii, oslobodenie od súdnych poplatkov, námietka zaujatosti súdu a konajúceho sudcu a iné).

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v namietanom exekučnom konaní ústavný súd po preskúmaní spisu sp. zn. Er 3187/2001 konštatuje, že priebeh konania zodpovedá skutočnostiam uvedeným vo vyjadrení predsedu okresného súdu. Okresný súd vydal 22. októbra 2001 vo veci sp. zn. Er 3187/01, Ex 816/01 poverenie č. 5706 011739* na vykonanie exekúcie na základe vykonateľného rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 12 Cb 1602/95 z 29. novembra 2000 pre súdneho exekútora JUDr. A. D. Spis sa u súdneho exekútora nachádzal v období od októbra 2001 do 9. marca 2007, keď bol doručený okresnému súdu na rozhodnutie o námietkach podaných povinnými. Dĺžka konania u súdneho exekútora bola ovplyvnená predovšetkým skutočnosťou, že povinný 4. novembra 2001 zomrel. Vo veci sa uskutočnilo dedičské konanie pod sp. zn. 3 D 1 406/01, Dnot 61/02a 4. novembra 2002 bolo vydané osvedčenie o dedičstve, ktoré nadobudlo právoplatnosť 28. júna 2003. Pre úplnosť treba uviesť, že povinný podal okresnému súdu aj návrh na vymoženie pohľadávky v občiansko-právnom konaní, ktoré je vedené pod sp. zn. 19 C 181/04 a dosiaľ nebolo právoplatne ukončené. Súdny exekútor doručil 9. marca 2007 okresnému súdu na rozhodnutie námietky povinných proti exekúcii. Okresný súd po uvedenom dátume vo veci plynulo konal.

4. Ústavný súd na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že právo sťažovateľa priznané čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené nebolo.

5. Keďže ústavný súd vo veci rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia, návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania nevyhovel.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutie rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2009